

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ

ΕΙΔΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΛΕΓΧΟΥ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ
ΨΥΧΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ

Ταχ. Δ/ση : Αριστοτέλους 17
Ταχ. Κώδικας : 104 33
Πληροφορίες : Δώρα Ιωάννου
Τηλέφωνο : 210-5221963,2132161004
Fax : 210-5221963
E - mail : dioannou@moh.gov.gr

Αθήνα, 09 - 06 -2015

Αριθμ. Πρωτ. : 296

ΠΡΟΣ: 1. Διοικητή Ψ.Ν.Α.

α) Δ/ντές όλων των Τμημάτων

β) Δ/ση Νοσηλευτικής Υπηρεσίας

γ) Δ/ση Ιατρικής Υπηρεσίας

Λ. Αθηνών 374, ΤΚ 12462 Χαϊδάρη Αθήνα

2. Δ/ση 2ης Υγειονομικής Περιφέρειας

Πειραιώς και Αιγαίου

Θηβών 46-48 ΤΚ 18543 Πειραιάς

3. 5^η Τακτική Ανακρίτρια

κα Σταυρούλα Μπελδέκα

πρώην Σχολή Ευελπίδων, ΤΚ 101 71 Αθήνα

4. Γενικό Επιθεωρητή του ΣΕΥΥΠ

κ. Σταύρο Ευαγγελάτο

Πειραιώς 205, ΤΚ 118 53 Αθήνα

ΘΕΜΑ: «Αποστολή έκθεσης »

Σας διαβιβάζουμε την έκθεση της από 26/05/2015 έκτακτης επίσκεψης του κλιμακίου της Ειδικής Επιτροπής Ελέγχου Προστασίας των Δικαιωμάτων των Ατόμων με Ψυχικές Διαταραχές στο Ψυχιατρικό Νοσοκομείο Αττικής (Ψ.Ν.Α.), για τον έλεγχο των συνθηκών βίαιου θανάτου νοσηλευομένου.

Παρακαλούμε για τις δικές σας ενέργειες.

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΝΟΜΗ

1. Γραφείο Υπουργού,
2. Γραφείο Αναπληρωτή Υπουργού
3. Δ/ση Ψυχικής Υγείας
4. Δ/ση Ανάπτυξης Μονάδων Υγείας
- Τμήμα Προστασίας Δικαιωμάτων Ασθενών

Για την Ειδική Επιτροπή

Ο Πρόεδρος

Βλάσης Τομαράς

Αθήνα, 09 - 06 - 2015

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ

ΕΙΔΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΛΕΓΧΟΥ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ
ΨΥΧΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ

ΘΕΜΑ: «ΕΚΤΑΚΤΗ ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΤΟ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΑΤΤΙΚΗΣ (Ψ.Ν.Α.) της Ειδικής Επιτροπής Ελέγχου Προστασίας των Δικαιωμάτων των Ατόμων με Ψυχικές Διαταραχές την 26^η Μαΐου 2015».

Κλιμάκιο της Ειδικής Επιτροπής Ελέγχου Προστασίας των Δικαιωμάτων των Ατόμων με Ψυχικές Διαταραχές αποτελούμενο από τον πρόεδρό της κ. Β. Τομαρά και το μέλος της κα Β. Κωστοπούλου, πραγματοποίησε έκτακτη επίσκεψη στο Ψυχιατρικό Νοσοκομείο Αττικής (Ψ.Ν.Α.) την 26-05-2015, προκειμένου να ελέγξει τις συνθήκες θανάτου νοσηλευόμενου από τη σκοπιά της τήρησης κανόνων σεβασμού των δικαιωμάτων του. Το κλιμάκιο επισκέφθηκε τον διοικητή Ψ.Ν.Α. κ. Π. Θεοδωράκη ο οποίος είχε ήδη αποστείλει στην Ειδική Επιτροπή το πόρισμα Ένορκης Διοικητικής Εξέτασης (Ε.Δ.Ε.) για το θέμα αυτό, συνοδευόμενο από σχετικά έγγραφα. Συνομίλησε με τον ψυχίατρο του 3^{ου} Τμήματος Εισαγωγών (οξέων) κ. Ν. Δρακωνάκη, δεδομένου ότι ο διευθυντής του Τμήματος κ. Χ. Γκαρνέτας απουσίαζε ευρισκόμενος στα Εξωτερικά Ιατρεία του Νοσοκομείου. Τέλος, επισκέφθηκε τους χώρους του 3^{ου} Τμήματος Εισαγωγών και συνομίλησε με την εκεί υπεύθυνη βάρδια νοσηλεύτρια ΤΕ κα Α. Κασίδη.

ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ

Ο θάνατος συνέβη τη νύκτα της 16^{ης} προς 17^η Μαΐου στο 3^ο Τμήμα Εισαγωγών. Το Τμήμα αυτό έχει δύναμη 27 κλινών και στη συγκεκριμένη νυκτερινή βάρδια υπήρχαν δύο νοσηλευτές. Το τραγικό συμβάν έλαβε χώρα σε τρίκλινο θάλαμο. Ο διπλανός νοσηλευόμενος (το θύμα) ήταν καθηλωμένος και σε συγχυτική κατάσταση. Ο τρίτος νοσηλευόμενος δεν ήταν καθηλωμένος. Από την επιτόπια εξέταση του κλιμακίου της Ειδικής Επιτροπής δεν προέκυψε αν το κουτάλι που χρησιμοποιήθηκε ανήκε στην τραπεζαρία του Τμήματος ή προερχόταν από το επισκεπτήριο. Στο Τμήμα χρησιμοποιούνται τόσο μεταλλικά όσο και πλαστικά σκεύη, αλλά στη λογοδοσία υπάρχει οδηγία για χρήση πλαστικών, και μόνον, σκευών σε περιστατικά με επικινδυνότητα.

Οι μάντες καθήλωσης που χρησιμοποιήθηκαν στο συγκεκριμένο περιστατικό, αλλά και χρησιμοποιούνται στο Τμήμα, είναι σύγχρονης τεχνολογίας με την ενεργοποίηση μαγνήτη. Ο μαγνήτης είναι εύκολο να απενεργοποιηθεί από τον

ίδιο τον καθηλωμένο με στοιχειώδεις γνώσεις τεχνολογίας. Ελέγχθηκε η κάρτα φαρμάκων του φερόμενου ως δράστη.

Το πόρισμα της Ε.Δ.Ε.

Η Ε.Δ.Ε. έχει διενεργηθεί από τον Διευθυντή Ιατρικής Υπηρεσίας κ. Δ. Παπαιωαννίδη και το πόρισμά της έχει υποβληθεί την 18-05-2015. Ακολούθως αυτό διαβιβάστηκε από τον διοικητή του Ψ.Ν.Α. στον Αναπληρωτή Υπουργό Υγείας, την 5^η τακτική Ανακρίτρια και τον Γενικό Επιθεωρητή ΣΕΥΥΠ.

Στο πόρισμα, επί τη βάσει των καταθέσεων των κληθέντων μαρτύρων, αναφέρονται, μεταξύ άλλων, τα εξής:

- Κατά τη νύκτα του συμβάντος τηρήθηκε το πρωτόκολλο προστατευτικού κλινοστατισμού.
- Ο ασθενής αφαίρεσε τους μαγνήτες από τους ιμάντες με τους οποίους ήταν καθηλωμένος, κάτι που έχει διαπράξει και στο παρελθόν. Στο κομοδίνο του βρέθηκε ένα μεταλλικό κουτάλι, με το οποίο πιστεύεται ότι τραυμάτισε θανάσιμα τον παραπλεύρως καθηλωμένο και ανίκανο να αντιδράσει συνασθενή του.
- Συμπερασματικά, μεταξύ άλλων, το πόρισμα αναφέρει « ο ασθενής νοσηλεύεται στην πλέον κατάλληλη ψυχιατρική μονάδα όπως είναι ένα Τμήμα Οξέων Περιστατικών και μόνον οι θεράποντες ιατροί είναι υπεύθυνοι για τη διαμόρφωση του κατάλληλου θεραπευτικού πλαισίου εντός της υφιστάμενης Κλινικής. Προτείνεται, και αφού ολοκληρωθεί το εισαγγελικό πόρισμα, σε περίπτωση που ο ασθενής παραμείνει για νοσηλεία και φύλαξη στο Ψ.Ν.Α. να αλλάξει το θεραπευτικό πλαίσιο»

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Δυστυχώς, δεν είναι η πρώτη φορά που η Ειδική Επιτροπή διαπιστώνει, με επιτόπια επίσκεψη, την απώλεια ανθρώπινης ζωής σε συνθήκες ψυχιατρικής νοσηλείας: (α) Καθηλωμένος επί κλίνης ασθενής κάηκε (Ψ.Ν.Α. ΔΡΟΜΟΚΑΪΤΕΙΟ, 03-06-2007) (β) καθηλωμένος επί κλίνης ασθενής βρέθηκε απανθρακωμένος (Ψυχιατρικός Τομέας του ΓΠΝ Τρίπολης, 15-02-2013) (γ) νοσηλευόμενη ασθενής αυτοκτόνησε χρησιμοποιώντας το δικό της φουλάρι (ΨΝΑ, 19-06-2014). Ας σημειωθεί ότι στις περιπτώσεις (α) και (β) η νοσηλευτική βάρδια ήταν επαρκώς στελεχωμένη.

Υπό την ισχύουσα πρακτική, σε όλες σχεδόν τις μονάδες ψυχιατρικής νοσηλείας η αντιμετώπιση των οξέων περιστατικών με ψυχοκινητική διέγερση, αυτοκτονική ή ετεροκαταστροφική συμπεριφορά, κ.α., λαμβάνει χώρα στους κοινούς θαλάμους νοσηλείας. Εκεί εφαρμόζεται και η μηχανική καθήλωση (προστατευτικός κλινοστατισμός), εφόσον δοθεί ιατρική εντολή, υπό την θέα συνασθενών και επισκεπτών. Είναι αυτονόητο ότι με την πρακτική αυτή διακυβεύεται το πρώτιστο δικαίωμα του ασθενούς που είναι η ζωή του, αλλά συνάμα θίγεται η αξιοπρέπεια του και επιβαρύνεται η ψυχική υγεία των υπολοίπων νοσηλευομένων .

Η Ειδική Επιτροπή οφείλει να επαναλάβει όσα έχει διαμηνύσει, με αφορμή τα προαναφερόμενα περιστατικά , προς όλους τους εμπλεκόμενους:

- Σε όλα τα Τμήματα Οξέων των Ψυχιατρικών Νοσοκομείων , αλλά και στα Ψυχιατρικά Τμήματα των Γενικών Νοσοκομείων (τα οποία δέχονται ακούσιες νοσηλείες με εισαγγελική εντολή) απαιτείται η διασκευή πτέρυγας αυξημένης φροντίδας. Πρόκειται για μονόκλινο ή δίκλινο θάλαμο, ευρισκόμενο κατά το δυνατόν εγγύτερα στο γραφείο νοσηλευτών, και ο οποίος έχει ειδικές προδιαγραφές: η πόρτα ανοίγει από έξω και προς τα έξω, από τους νοσηλευτές και μόνον. Απουσιάζουν αντικείμενα ή εξοπλισμός που συνεπάγονται επικινδυνότητα (π.χ. μεταλλικά σκεύη, καθρέπτης στον τοίχο, κομοδίνο, πριζοδιακόπτες). Το στρώμα και το δάπεδο είναι άκαυστα. Υπάρχει κλιματισμός (τοποθετημένος στην οροφή) καθώς και πυρανίχνευση – πυρασφάλεια. Επαρκής αερισμός και φωτισμός. Ο νοσηλευόμενος έχει ορατότητα προς τα έξω, δεν είναι όμως κατ'ανάγκη ορατός από τους έξω (τοποθέτηση ειδικών υαλοπινάκων). Αυστηρός έλεγχος επισκεπτηρίου από το νοσηλευτικό προσωπικό. Επιτήρηση του θαλάμου από το γραφείο νοσηλευτών με κάμερα τοποθετημένη σε αυτόν και μόνο σε αυτόν.
- Στον θάλαμο αυτόν είναι δυνατόν να ενεργοποιηθούν , με ασφάλεια για την ζωή και την ακεραιότητα του νοσηλευόμενου, τα προστατευτικά περιοριστικά μέτρα (κλινοστατισμός ή μηχανική καθήλωση). Επισημαίνεται ότι τα μέτρα αυτά είναι έκτακτα και λαμβάνονται μόνον όταν αποτύχουν οι τεχνικές αποκλιμάκωσης στις οποίες είναι υποχρεωτικό να έχει εκπαιδευτεί όλο το νοσηλευτικό προσωπικό των μονάδων ψυχιατρικής νοσηλείας. Την απόφαση για περιοριστικά μέτρα λαμβάνει μόνον ο υπεύθυνος ψυχίατρος. Διαρκούν όσο το δυνατόν λιγότερο, εποπτεύονται συστηματικά και οι παρατηρήσεις του εποπτεύοντος προσωπικού καταγράφονται σε ειδικό τετράδιο. Κωδικοποιημένες οδηγίες για τους όρους και τους κανόνες εφαρμογής περιοριστικών μέτρων κατά την ψυχιατρική νοσηλεία έχει από 30-01-2008 αποστείλει η Ειδική Επιτροπή προς όλες τις μονάδες ψυχιατρικής νοσηλείας. Τέλος σε περιπτώσεις αυξημένης επικινδυνότητας θα πρέπει να εκτιμάται κατά πόσο είναι ενδεδειγμένη η χρήση των παραδοσιακών ιμάντων αντί της τεχνολογίας των ιμάντων με μαγνήτη.

Για την Ειδική Επιτροπή
Ο Πρόεδρος

Βλάχης Τομαράς